

Na návšteve: V asociácii výrobcov organických hnojív

Týždne trvajúci konflikt na Blízkom východe výrazne zneistil európskych poľnohospodárov. Blokáda Hormuzského prielivu, sťažený odbyt strategických komodít z tohto územia rozkýval trhy a zvýšil ceny. Európska komisia v týchto dňoch zverejnila Akčný plán pre hnojivá, ktorý má v Európskej únii zabezpečiť dostupnosť, cenovú dostupnosť a strategickú autonómiu v oblasti hnojív vyrábaných v EÚ. So Štefanom Szökom, predsedom Asociácie výrobcov organických hnojív (asociácia je členom Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory), sme sa preto rozprávali nielen o aktuálnej situácii vo svete, no aj o alternatívnych možnostiach, ktoré sa ponúkajú v prípade organických produktov.

1. Ako hodnotíte situáciu na Blízkom východe vo vzťahu k produkcii hnojív?

Každá raketa na Blízkom východe dnes dokáže zdvihnúť cenu chleba v Európe. A to nie je metafora.

Moderné priemyselné hnojivá sú extrémne naviazané na zemný plyn. Keď rastie geopolitické napätie, okamžite rastie nervozita na energetických trhoch — a poľnohospodár to už zopár týždňov vníma na extrémnom náraste cenových vstupov. V roku energetickej krízy mnohé európske fabriky na dusíkaté hnojivá obmedzovali výrobu. Nie preto, že by chýbali technológie. Chýbal ekonomicky dostupný zemný plyn. A tu sa ukazuje sila bio bázových, organických a nízkouhlíkových hnojív. Naše suroviny vznikajú doma, v živočíšnej výrobe, v biologických zvyškoch, v potravinárstve, v spracovaní organických materiálov. A v čase neistoty je regionálna sebestačnosť obrovská hodnota.

2. Môže geopolitická situácia zvýšiť význam organických hnojív?

Nie „môže“. Ona ho už zvyšuje. Európa si po rokoch globalizácie začína bolestivo uvedomovať, že nie je rozumné byť závislý: od plynu z tretích krajín, od fosfátov z geopoliticky nestabilných regiónov, ani

od tisíce kilometrov dlhých logistických reťazcov. Predstavte si dve situácie: Prvá - živina precestuje loďou pol sveta, prejde cez burzy, geopolitické riziká a drahé energie. Druhá - živina vznikne 40 kilometrov od poľnohospodára spracovaním domácich biologických materiálov.

Ktorý systém bude stabilnejší? U nás vieme z lokálnych zdrojov vyrobiť dostatočné množstvo organických, nízkouhlíkových prípravkov na výživu a ochranu rastlín, čím vieme významnou mierou pomôcť nášmu poľnohospodárstvu aj v čase kríz.

3. Čo dnes najviac komplikuje výrobu?

Najväčší paradox dneška? Európa chce zelené riešenia, ale často ich dusí papiermi. Výrobcovia organických hnojív dnes investujú do moderných biotechnológií, hygienizácie, fermentácie, granulácie, presného dávkovania živín, aminokyselinových extraktov, či nízkoemisných procesov. To už dávno nie je „hnojisko za dedinou“, ale moderný biopriemysel.

No napriek tomu sa výrobcovia často stretávajú s tým, že biologický materiál je legislatívne vnímaný skôr ako problém než strategická surovina. Do dnešného dňa nie sú v Bruseli jasné pravidlá na technologické spracovanie napr. hydínového peria. A pritom práve tento sektor recykluje organický odpad, vracia uhlík do pôdy, znižuje emisie, zlepšuje vodný režim krajiny a pomáha pôde prežiť klimatické extrémny. Úprimne? Poľnohospodári dnes niekedy nepotrebujú viac dotácií. Potrebujú menej absurdnej byrokracie.

4. Z akých surovín vyrábate organické hnojivá?

Spracúvajú sa všetky živočíšne odpady, v našom prípade zvlášť hydínové perie, rohy a kopytá bohaté na keratín a aminokyseliny, hydínové exkrementy, biologický odpad, biologické zvyšky, fermentované materiály, rastlinné zvyšky. Z nich vyrábame nízkouhlíkové a biobázové prípravky na

výživu rastlín, pôdy a osív, biostimulanty, zúrodňovače pôdy, biouhlie, ale aj bio fungicídy a biopesticídy.

Keď si uvedomíme ten kontrast, že ešte pred pár rokmi bol podobný materiál ekologickou záťažou a dnes z neho vzniká produkt, ktorý pomáha zadržiavať vodu, podporuje mikrobiálny život, revitalizuje a regeneruje pôdu a zvyšuje odolnosť rastlín voči suchu, zrazu začíname chápať zmysel cirkulárnej bioekonomiky. Toto už nie je odpad. Je to nevyužitá biologická energia. Perpetum založené na bezodpadovom a udržateľnom systéme s hrdou značkou Made in Slovakia.

Polné pokusy z ostatných rokov 2024/25 na NPPC v Milhostove potvrdzujú opodstatnenosť našich tvrdení, že organické hnojivá majú obrovský podiel na vytváraní biohumusu, organickej hmoty-biomasy a organický dusík sa významnou mierou podieľa na sekvestracii uhlíka do pôdy.

5. Rastie záujem o organické hnojivá?

Polnohospodári začínajú vidieť niečo veľmi dôležité: pôda už nevládze. Organické hnojivá dnes už nie sú iba okrajovou alternatívou. Stávajú sa nástrojom prežitia pôdy. Skúsme preto vytvoriť taký legislatívny rámec, ktorý bude preferovať a propagovať prípravky na výživu a ochranu rastlín pri produkcii zdravých potravín.

Globálna energetická kríza dokonale odhalila labilnosť doterajšieho systému produkcie potravín. Obnoviteľné, produkčné a reprodukčné lokálne zdroje sa znova a právom dostávajú do pozornosti. Aj preto sme prišli s vlastnou iniciatívou a chceme pomôcť domácim poľnohospodárom, veľkopestovateľom, no aj drobným, záhradkárom, jednoducho každému, kto má záujem obrábať pôdu a dopestovať kvalitnú úrodu.

Pritom čísla v napredovaní pri začleňovaní a zvyšovaní podielu poľnohospodárskej pôdy do ekologického pestovania sú uchvacujúce. Plán vo vzťahu k Európskej komisii plníme na 100%! Cieľom Európskej únie je dosiahnuť 25% podiel pôdy v bio do roku 2030.

6. Majú slovenské organické hnojivá potenciál v zahraničí?

Obrovský. A paradoxne možno väčší v zahraničí než doma. Ak by som to mal vyjadriť pejoratívne, tak okrem Antarktídy o nás vedia asi na všetkých kontinentoch. Globálny trh s bio a nízkouhlíkovými

hnojivami dosiahol v minulom roku 13,1 mld. USD, do roku 2033 sa očakáva nárast do 29 mld. USD. Trh bio-organických hnojív v Európe rastie v priemere o 13 % ročne.

Najväčším trhom je Ázia a Pacifik, dominantnými krajinami sú Čína a India. Čína tvorí 43% regionálneho trhu, kde sám každým rokom vyvíja veľký tlak na regeneráciu a revitalizáciu pôdy. Ďalším atribútom je obrovská poľnohospodárska produkcia. Severná Amerika tvorí 28% podiel, kde badať silný dôraz na organické farmy. Latinská Amerika zaznamenáva najrýchlejší rast - Brazília a Argentína kvôli exportným plodinám, akými sú sója a káva. Trh rastie aj v Afrike a na Blízkom východe. Aj Afrika a Blízky východ sú rastúcim trhom. Európa dnes hľadá riešenia pre regeneratívne poľnohospodárstvo, uhlíkové farmárčenie, adaptáciu na suchu, znižovanie emisií aj biologizáciu pestovania. A práve tu majú slovenské firmy čo ponúknuť.

7. Ako pomáhajú organické hnojivá pri suchu?

Najväčšia chyba poľnohospodárstva bola, že sme sa málo starali o pôdu. Lenže pôda nie je substrát. Pôda je živý organizmus. A keď jej chýba organická hmota, začne kolabovať, prehrieva sa, tvrdne, praská, neudrží vodu a stráca život. Organická hmota pritom funguje ako špongia. Každé percento humusu navyše znamená obrovské množstvo vody, ktoré pôda dokáže udržať.

Poľnohospodári dnes hovoria veľmi konkrétne: „Na parcelách s vyššou organikou ostali porasty zelené aj o dva týždne dlhšie.“ A práve tie dva týždne môžu rozhodnúť o celej úrode.

Napríklad aminokyselinové biostimulanty dnes fungujú takmer ako „infúzia pre rastlinu“. Keď príde horúčava, suchu, rastlina potrebuje najmä zvládnuť stres. A práve aminokyseliny dokážu zrýchliť regeneráciu, podporiť koreň, stabilizovať metabolizmus a znížiť dopad stresu. Aminokyseliny znižujú energetické nároky rastliny, podporujú tvorbu chlorofylu a fotosyntézu, stimulujú regeneráciu koreňov, zlepšujú príjem živín, podporujú tvorbu osmoticky aktívnych látok (rastlina lepšie hospodári s vodou), stabilizujú bunkové membrány počas horúčav a nedostatku vody.

Pri vyschnutej pôde teda tieto produkty spomaľujú kolaps fotosyntézy, znižujú zastavenie rastu,

podporujú obnovu po daždi alebo závlahách, zvyšujú vitalitu porastu, pomáhajú udržať funkčný koreňový systém. Samotné aminokyseliny však nestačia. Pri dlhodobom suchu je kritická kombinácia s ďalšími prvkami, ako je síra, kremík a ďalšie.

Brusel dnes hovorí o zdraví pôdy, uhlíkovom poľnohospodárstve, biodiverzite, znižovaní emisií, adaptácii na klimatické zmeny. A presne toto organické hnojivá robia už roky a to aj v časoch extrémnych prejavov zmeny klímy vrátane sucha, s ktorým sa pasujeme aj túto jar.